

Undervisningsplan for faget dansk. Ørestad Friskole

Undervisningsplanens indhold

Undervisningens organisering og omfang **side 2**

Undervisningsplanens anvendelse **side 2**

Evaluering og opfølgning **side 2**

Formål for faget **side 3**

Slutmål for faget **side 4**

Slutmål for de enkelte dele af faget:

Det talte sprog **side 4**

Det skrevne sprog – læse

Det skrevne sprog – skrive

Sprog, litteratur og kommunikation

Generelle bemærkninger

Delmål for afd. 1 (0.-3.klassetrin) **side 6**

Det talte sprog

Det skrevne sprog – læse

Det skrevne sprog – skrive

Sprog, litteratur og kommunikation

Delmål for afdeling 2 (4.-6.klassetrin) **side 8**

Generelle bemærkninger

Det talte sprog

Det skrevne sprog – læse

Det skrevne sprog – skrive

Sprog, litteratur og kommunikation

Delmål for afd. 3 (7.-9.klassetrin) **side 10**

Det talte sprog

Det skrevne sprog – læse

Det skrevne sprog – skrive

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningens organisering og omfang

Der undervises i dansk på alle klassetrin.

Skolen er opdelt i 3 afdelinger. I indenfor hver afdeling foregår undervisningen på aldersintegrerede, niveaudelte hold, som sammensættes i overensstemmelse med de enkelte elevers forudsætninger, behov og aktuelle standpunkt. Holdskifte sker efter skolens vurdering.

Undervisningsplanens anvendelse

Delmålene i undervisningsplanen er bindende for afdelingens danskundervisning. Målene skal nås indenfor den tid, hvor eleverne undervises i den enkelte afdeling, såfremt elevernes forudsætninger rækker til det.

Der bliver hvert år truffet beslutning om, hvor mange danskhold, der skal oprettes i hver afdeling og hvilke forudsætninger der skal være til stede for at begynde på holdet.

Det forudsættes, at der på alle hold arbejdes efter fasemodellen:

Afklaringsfasen	Personlig udvikling	Barnet gøres til elev	Her foregår ikke boglig læring	Eleven er tilskuer
Læringsforberedelse	Procesorienteret undervisning	Eleven møder faget og der skabes forbindelse til elevens egen viden	Her foregår ikke boglig læring men her erfares og opleves	Eleven er iagttagende og modtager
Forståelses- og metodefase		Systematisk læring af det faglige stof og dets metoder	Her foregår boglig læring men ikke langtids-hukommelsesarbejde	Eleven bliver selvstændig og aktivt handlende
Hukommelsesfasen Test- og konsolideringsfasen	Præstationsorienterede aktiviteter	Eleven kombinerer forståelsen af den boglige læring med struktur og hukommelse	Her foregår ikke ny boglig læring men strukturering og hukommelsesarbejde	Eleven gør sig uafhængig af underviser og andre hjælpere
Anvendelsesfasen	Produktorienterede aktiviteter	Eleven løser opgaver, hvor det lærte bruges i sammenhæng med anden viden	Her foregår ikke ny boglig læring men anvendelse af det lærte og kombination med tidligere lært/erfaret stof	Eleven selv bestemmer, hvornår det lærte skal kaldes frem og bruges

Evaluering og opfølgning

De enkelte danskklærere iagttagende løbende året igennem, hvilket udbytte den enkelte elev og det enkelte hold har fået af undervisningsforløbene.

Mindest én gang årligt evalueres de målbar fagmål (læsning og stavning) og resultaterne samles, så skolen kan få et overblik over, i hvilket tempo de enkelte elever og de enkelte hold har udviklet sig på disse områder.

Hvis der ved faglige iagttagelser konstateres, at der er elever, der ikke har udviklet sig som forventet, vil det altid medføre særlig opmærksomhed og efterfølgende beslutning om, hvor dan udviklingen kan stimuleres.

Formål for faget

Stk. 1. Formålet med undervisningen i faget dansk er at fremme elevernes oplevelse og forståelse af sprog, litteratur og andre udtryksformer som kilder til udvikling af personlig og kulturel identitet.

Faget skal fremme elevernes indlevelsessevne og deres æstetiske, etiske og historiske forståelse.

Stk. 2. Undervisningen skal fremme elevernes lyst til at bruge sproget personligt og alsidigt i samspil med andre.

Undervisningen skal styrke elevernes beherskelse af sproget og udvikle en åben og analytisk indstilling til samtidens og andre perioders og kulturers udtryksformer.

Undervisningen skal udvikle elevernes udtryks- og læseglæde og kvalificere deres indlevelse og indsigt i sprog, litteratur og andre udtryksformer.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne adgang til de skandinaviske sprog og det nordiske kulturfællesskab.

Stk. 4. Undervisningen skal forberede eleverne til at kunne bruge sproget og tilegne sig viden i en ungdomsuddannelse, der passer til deres evner og interesser.

Slutmål for faget

Efter afdeling 3 (9. klassetrin) skal eleverne være forberedt til at gå til folkeskolens afgangsprøve.

Slutmål for de enkelte dele af faget:

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- tale forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til situationen
- anvende et nuanceret og sikkert ord- og begrebsforråd
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form
- forstå og beherske sprogets samspil med andre udtryksmidler
- læse klart og flydende op og udtrykke en personlig forståelse af det læste
- argumentere logisk for egne synspunkter
- lytte aktivt i samtale og være åbne og analytiske, når de vurderer deres egen og andres mundtlige fremstilling
- beherske samspillet mellem stemme og kropssprog afpasset efter genre og situation
- lytte til norsk og svensk med forståelse.

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse
- beherske forskellige læseteknikker
- afpasse læsemåde efter formål, genre og medie
- fastholde det væsentlige af det læste i mundtlig og skriftlig form
- forholde sig analytisk og reflekteret til tekster og andre udtryk fra forskellige medier
- bruge læsning af digitale og trykte tekster samt grafiske udtryk som redskab til omverdensforståelse
- vurdere eget udbytte af det læste
- forstå og bruge forskellige kilder målrettet og kritisk
- læse norske og svenske tekster med forståelse.

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- styre skriveprocessen fra ide til færdig tekst
- udtrykke sig i en sammenhængende og disponeret form
- skrive forståeligt, klart og varieret i en form, der passer til genre og situation
- beherske et sikkert sprog med korrekt stavning og kunne læse korrektur på egne og andres tekster
- præsentere en tekst i samspil med andre grafiske udtryksmidler
- beherske en læselig, personlig og sammenbundet håndskrift
- anvende computeren som redskab og bruge informationsteknologi hensigtsmæssigt som kommunikationsmiddel og i forskellige skriveforløb
- bruge skriftsproget som støtte for tænkning og som et praktisk redskab i hverdagen.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- erhverve viden om sprog og sprogbrug, om sprogets forskellige funktioner, variation, opbygning og grammatik
- udvikle og udvide ordforråd og begrebsverden
- gøre rede for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation
- karakterisere og anvende forskellige genrer, stilarter og de vigtigste regler for sprogrigtighed
- demonstrere et analytisk beredskab over for ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur og andre udtryksformer
- gøre rede for og anvende forskellige genrer, fremstillingsformer, fortælle teknikker og virkemidler
- gøre rede for og vurdere etiske, æstetiske og historiske aspekter i litterære tekster og andre udtryksformer
- forholde sig til litterær og kulturel tradition og udvikling, som den kommer til udtryk gennem litteraturhistorisk læsning og i *Dansk litteraturs kanon*, jf. bilag 1
- forholde sig analytisk, vurderende og produktivt til sagprosa og andre udtryksformer
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i egne produktioner
- anvende informationsteknologi og elektroniske mediers muligheder bevidst og hensigtsmæssigt
- anvende informationsteknologi til søgning og kommunikation

Generelle bemærkninger

Udviklingen hen i mod slutmålene skal ske med respekt for, at elevernes basiskundskaber i at tale, lytte, læse og skrive prioriteres højest. I erkendelse af elevernes meget forskellige sproglige beredskab opfatter skolen det som sin første opgave at opbygge et godt sprogligt fundament, der udnytter de enkelte elevers forudsætninger så godt som muligt for derefter at arbejde på de øvrige mål.

For elever, der ikke har forudsætninger for at opfylde slutmålene, som de er beskrevet i undervisningsplanen, arbejdes med at lære eleverne at kompensere for de manglende færdigheder ved brug af nødvendige hjælpemidler og metoder.

Delmål for afd. 1 (0.-3.klassetrin)

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge talesproget i samtale og samarbejde og kunne veksle mellem at lytte og at ytre sig
- udvikle ordforråd, begreber og faglige udtryk
- fremlægge, referere, fortælle og dramatisere
- give udtryk for fantasi, følelser, erfaringer og beskrive viden om enkle emner
- læse enkle tekster tydeligt op med god artikulation
- lytte med forståelse til oplæsning og fortælling og genfortælle indholdet
- lytte aktivt til andre og følge op med spørgsmål
- improvisere og eksperimentere med kropssprog, stemme

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af almindeligt brugte ord i alderssvarende tekster
- søge forklaring på ukendte ord
- opnå passende læsehastighed, forståelse og præcision af fag- og skønlitterære tekster
- genfortælle indholdet og udtrykke forståelse af det læste
- begynde at læse sig til viden i faglige tekster
- læse med begyndende bevidsthed om udbyttet af det læste
- udvikle gode læserutiner
- begynde at finde og vælge bøger til egen læsning

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- skrive enkle tekster, strukturere og variere eget sprog og skabe sammenhæng mellem sætninger og afsnit
- disponere egne enkle tekster med overskrift, indledning, indhold og slutning
- stave til lydrette og alm. brugte ord og bruge korrekte bøjningsformer i egne tekster
- udtrykke sig i enkle produktioner med billede og tekst
- skrive de små og store bogstaver i håndskrift
- bruge skrivning og tegning til at fastholde og støtte egne tanker.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der

sætter dem i stand til at

- bruge sproget til kontakt, til konfliktløsning, til informationssøgning og som personligt udtryk
- vide at der er forskel på det talte og det skrevne sprog
- vide at sprog er opbygget af ord og sætninger, og at der er forskellige ordklasser
- at forstå en mundtlig instruktion
- udtrykke en begyndende forståelse for samspillet mellem genre, sprog, indhold og situation
- være opmærksomme på sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster
- kende forskellen mellem fiktion og fagtekster og referere hovedindholdet af en læst tekst.
- kende enkle sproglige virkemidler
- forstå at tekster og andre udtryksformer kan udtrykke holdninger og værdier
- vide at sprog og tekster fra gamle dage kan være forskellige fra vores tids tekster

Arbejdsmetoder:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne er i stand til:

- at arbejde selvstændigt i en læsegruppe sammen med 2-3 elever
- at arbejde procesorienteret med skrivning alene og sammen med 1-2 elever, herunder give og modtage respons på arbejdet således, at processen fremmes.
- at læse en sammenhængende tekst hjemme som forberedelse til arbejde i klassen.

Delmål for afdeling 2 (4.-6.klassetrin)

Generelle bemærkninger

Såfremt der er basisviden eller arbejdsmetoder fra afd. 1, der ikke er tilegnet, arbejdes der videre på at tilegne sig den/m, inden store nye områder tages op.

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge talesproget forståeligt og klart i samtale, samarbejde og diskussion og fungere som ordstyrer
- udvikle et nuanceret ord- og begrebsforråd
- argumentere, debattere og informere
- udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i sammenhængende form
- læse op med tydelig artikulation og fortolkende betoning
- lytte aktivt til andre og følge op med analytiske spørgsmål
- bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre og formål
- forstå lette norske og svenske tekster og andre udtryksformer og kende til nogle ligheder og forskelle mellem nabosprogene.

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beherske sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af kendte og nye ord i forskellige teksttyper
- læse sprogligt udviklende tekster og bruge varierede læseforståelsesstrategier
- søge forklaringer på ord og fagudtryk i trykte og elektroniske ordbøger
- anvende forskellige læseteknikker
- udvikle læsehastighed og tilpasse læsemåde til genre og sværhedsgrad
- fastholde hovedindholdet af det læste i skriftlig form
- læse alderssvarende skøn- og faglitteratur og digitale tekster hurtigt og sikkert med god forståelse og indlevelse
- læse sig til danskfaglig viden
- læse med øget bevidsthed om eget udbytte af det læste
- udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner og oparbejde læsekultur
- søge skøn- og faglitteratur på bibliotek og internt til egen læsning og opgaveløsning
- læse lette norske og svenske tekster.

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- strukturere og skrive tekster i forskellige fiktive og ikke-fiktive genrer
- indsamle og disponere stof før skrivning samt skrive fra idé til færdig tekst

- skrive kommenterende, forklarende og argumenterende med et ordforråd tilpasset forskellige teksttyper
- stave alle almindelige ord sikkert og anvende afsnit og hensigtsmæssig tegnsætning

- begynde at layoute tekster til bestemte formål og modtagere
- skrive med sammenbundet og funktionel håndskrift
- skrive på computer med funktionel skriveteknik
- begynde at kunne søge hensigtsmæssigt på internettet og bruge tekstbehandling varieret i egne skriveprocesser
- begynde at bruge skrivning bevidst som støtte for tænkning.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- bruge sproget til kommunikation, argumentation, problemløsning og formidling af viden
- vise kendskab til sprogets spændvidde fra hverdagsprog til kunstneriske udtryksformer
- kende forskelle og ligheder mellem det talte og det skrevne sprog og kunne karakterisere dem
- skelne mellem hel- og ledsætninger, kende de vigtigste sætningsled og have viden om forskellige ordklasser og deres funktion i sproget
- forklare samspillet mellem genre, sprog, indhold og situation
- vise indsigt i sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster
- karakterisere og kunne anvende forskellige genrer inden for fiktion og ikke-fiktion
- begynde at kunne fortolke, perspektivere og forholde sig til tekster og andre udtryksformer ud fra både oplevelse og analyse
- vise kendskab til både gennemgåede genrers og forfatterskabers særpræg
- begynde at kunne finde og forholde sig til udtryk for værdier i andres udsagn og i tekster og andre udtryksformer
- kende til litteraturens foranderlighed gennem tiderne og til, at litteratur afspejler den tid, den er blevet til i
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i forskelligartede produktioner samt i dramatisk form
- søge information på en systematisk og kritisk måde
- være opmærksom på samspillet mellem sprog og kultur og betydningen af sproglig mangfoldighed.

Arbejdsmetoder:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne er i stand til:

- at arbejde selvstændigt i en arbejdsgruppe sammen med 4-5 elever
- at arbejde procesorienteret med skrivning alene og sammen med 2-3 elever, herunder give og modtage respons og læse korrektur på arbejdet således, at det færdige arbejde er udtryk for elevens formåen på det givne tidspunkt..
- at læse og skrive sammenhængende tekster hjemme til aftalt tid.

Delmål for afd. 3 (7.-9.klassetrin)

Generelle bemærkninger

Såfremt der er basisviden eller arbejdsmetoder fra afd. 2, der ikke er tilegnet, arbejdes der videre på at tilegne sig den/m, inden store nye områder tages op.

Det talte sprog

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- kunne lede møder og styre diskussioner
- udvikle et nuanceret ord- og begrebsforråd

- fremlægge og formidle stof med indsigt i, hvilken form der passer til situationen, og hvilke hjælpemidler der bedst støtter hensigten
- udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form
- læse tekster flydende op med tydelig artikulation og fortolkende betoning
- lytte aktivt og forholde sig åbent, analytisk og vurderende til andres mundtlige fremstilling
- bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre og kommunikationssituation
- forstå norsk og svensk i store træk og have kendskab til ligheder og forskelle mellem nabosprogene.

Det skrevne sprog – læse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beherske sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af alle typer tekster
- læse sprogligt udviklende tekster
- bruge ordforklaring, opslagsværker, ordbøger og søgning på internet som et naturligt redskab til forståelse af ord og fagudtryk
- anvende hensigtsmæssige læseteknikker
- anvende varierede læsemåder afhængig af genre og sværhedsgrad
- fastholde det væsentlige af det læste i skriftlig form
- læse skøn- og faglitteratur hurtigt og sikkert
- læse sig til viden i fagbøger, aviser, opslagsværker og på internet
- læse med høj bevidsthed om eget udbytte af det læste
- fastholde hensigtsmæssige læserutiner med henblik på en langsigtet læsekultur
- foretage målrettet og kritisk søgning af skøn- og faglitteratur på bibliotek og i digitale medier til egen læsning og opgaveløsning
- læse norske og svenske tekster.

Det skrevne sprog – skrive

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beherske skriftsproget i forskellige genrer
- indsamle stof og disponere indholdet, så det fremmer hensigten med kommunikationen
- skrive struktureret og med bevidste valg i en form, der passer til genre og kommunikationssituation
- skrive reflekterende og argumenterende og udtrykke sig med varieret, nuanceret ordforråd og sætningsbygning
- forholde sig til korrekt stavning og formel sproglig korrekthed i egne og andres tekster
- layoute tekster, så det fremmer kommunikation og vidner om æstetisk bevidsthed
- beherske en læselig, personlig og sammenbundet håndskrift
- skrive på computer med hensigtsmæssig skriveteknik og bruge computeren som redskab
- kunne anvende informationsteknologi kritisk med reference til benyttede kilder
- bruge skrivning bevidst og varieret som støtte for tænkning.

Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- karakterisere sproget og bruge det bevidst til kommunikation, argumentation, problemløsning og formidling af viden
- vise indsigt i sprogets spændvidde fra hverdagsprog til kunstneriske udtryksformer
- karakterisere forskelle og ligheder mellem det talte og det skrevne sprog
- kende forskellige sætningstyper og sætningsled samt ordklasserne og deres funktion i sproget
- beherske ord og begreber fra mange forskellige fagområder
- gøre rede for samspillet mellem tekst, genre, sprog, indhold og situation
- forholde sig analytisk og vurderende til sprog, sprogbrug og sprogrigtighed i egne og andres tekster
- vise indsigt i – og kunne anvende et bredt udsnit af genrer
- analysere, fortolke, vurdere og perspektivere tekster og andre udtryksformer ud fra såvel umiddelbar oplevelse som analytisk forståelse
- gøre rede for og beherske betydningen af sproglige og stilistiske virkemidler
- gøre rede for både genrer og enkelte forfatterskabers særpræg
- analysere, vurdere og perspektivere værdier og værdiforestillinger i andres udsagn samt i tekster og andre udtryksformer
- anvende viden om litteraturens foranderlighed gennem tiderne og om, at litteratur afspejler den tid, den er blevet til i
- udtrykke sig i billeder, lyd og tekst i sammensatte produktioner samt i dramatisk form
- søge og anvende information og dokumentere kendskab til kritisk anvendelse af søgeresultaterne
- udvikle sproglig og kulturel kompetence til brug i en globaliseret verden.

Arbejdsmetoder:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne er i stand til:

- at arbejde selvstændigt i en læse gruppe med 4-5 elever
- at arbejde procesorienteret med skrivning, alene og sammen med 3-4 elever, herunder give og modtage respons og læse korrektur på arbejdet således, at det færdige arbejde er udtryk for elevens formåen på det givne tidspunkt.
- at skrive, læse og bearbejde en sammenhængende tekst hjemme som forberedelse til undervisning til aftalt tid.
- at arbejde projektorienteret, således at eleven får mulighed for at få en vurdering af sine projektfaglige kompetencer.